COLOCVIU STRATEGIC

Nr.1
Ianuarie 2014

UNIVERSITATEA NAŢIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I"
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

RELAŢIA DIPLOMAŢIEI APĂRĂRII CU DIPLOMAŢIA PUBLICĂ

Sorin FETIC

În mediul de securitate contemporan, există două abordări principale asupra modalităţii de asigurare a securităţii internaţionale şi anume: fie utilizând „soft power", fie „hard power". Tendinţa susţinută, cel puţin la nivel declarativ, de decidenţii politico-militari din majoritatea actorilor statali internaţionali este că, din cauza efectelor generate de criza economică şi financiară din ultimii ani, s-a luat în considerare, în privinţa fondurilor alocate ministerelor apărării, o reducere semnificativă. Însă această reducere a fondurilor pentru apărare, au realizat-o concomitent cu promovarea unor măsuri specifice „soft power" în care se încadrează atât diplomaţia apărării cât şi diplomaţia publică.

O autoritate în domeniul *„soft power"* este considerat a fi Joseph Nye, profesor la Universitatea Harvard, care a definit *„soft power"* ca fiind *„abilitatea de a obţine ceea ce vrei prin atracţie mai degrabă decât prin constrângere sau cumpărare"*[1], identificând totodată trei surse pentru *„soft power"* şi anume: cultura, valorile politice şi legitimitatea politicii externe a ţării[2]. Fiecare dintre cele trei surse are o anumită complexitate, astfel:

Cultura poate fi asigurată de sistemul de educaţie al unei ţări, de cercetarea ştiinţifică, de progresul tehnologic, de nivelul de automatizare al capacităţilor de producţie, de rapiditatea fluxului informaţional, de accesul elevilor şi cursanţilor la materiale ştiinţifice şi biblioteci clasice sau virtuale şi dezvoltarea sistemului comunicaţional;

Valorile politice (cum ar fi: respectarea valorilor democratice, alternanţa la putere, organizarea de alegeri libere şi corecte, libertatea de exprimare, respectarea statului de drept, transparenţa în elaborarea legilor de către puterea legislativă, independenţa justiţiei, principiul separării puterilor în stat) pot fi apreciate şi chiar împrumutate de la alte ţări mai dezvoltate în acest domeniu şi mai mature din punct de vedere politic;

Legitimitatea politicii externe a ţării se referă la faptul că dacă o politică externă a unei ţări se fundamentează pe normele general acceptate de drept internaţional şi respectă rezoluţiile şi autoritatea Organizaţiei Naţiunilor Unite, va fi mult mai convingătoare pentru celelalte ţări.

Instrumentul prin care poate fi exprimată politica externă a unui stat este diplomaţia care, prin faptul că exclude utilizarea forţei prin definiţie, are toate motivele să fie considerată ca fiind unul dintre cele mai relevante

instrumente pentru punerea în aplicare a *„soft power”*.

Cea mai importantă legătură dintre diplomaţia apărării şi diplomaţia publică este realizată prin faptul că amândouă promovează realizarea stării de securitate la nivel internaţional utilizând *„soft power”*.

Abordarea şi interpretarea pe care o au Statele Unite ale Americii despre diplomaţia publică scoate în evidenţă atât utilitatea, cât şi maxima importanţă pe care o are aceasta în mediul de securitate contemporan. Responsabilitatea asupra realizării diplomaţiei publice a SUA este încredinţată *Subsecretarului pentru diplomaţia publică şi afaceri publice* care funcţionează în cadrul Departamentului de Stat al SUA. În interpretarea americană, diplomaţia publică are *„misiunea de a sprijini realizarea scopurilor şi a obiectivelor de politică externă ale SUA, de a promova interesele naţionale, de a spori securitatea naţională prin informarea şi influenţarea publicurilor externe şi de a extinde şi consolida relaţiile dintre cetăţenii şi Guvernul Statelor Unite ale Americii cu cetăţenii din restul lumii”*[3]. Prin intermediul acestei definiţii, devine şi mai clară relaţia dintre diplomaţia apărării şi diplomaţia publică, în sensul că amândouă urmăresc realizarea aceloraşi finalităţi cum sunt:

- îndeplinirea obiectivelor de politică externă a statelor şi
- sporirea securităţii naţionale.

Modalitatea în care cele două deziderate principale sunt puse în operă diferă în funcţie de instrumentele folosite de fiecare tip de diplomaţie, dar nu foarte mult deoarece se pot constata similitudini şi la unele din aceste instrumente. Una dintre similitudini este aceea că prin intermediul diplomaţiei publice statele oferă burse şcolare sau primesc studenţi străini să studieze în instituţiile lor de învăţământ. Acelaşi lucru îl urmăreşte şi diplomaţia apărării atunci când facilitează schimbul de cursanţi între state pentru a studia sau pentru a se instrui în instituţiile lor militare de învăţământ.

O modalitate simplă de a înţelege cum este operaţionalizată diplomaţia publică poate fi asigurată de explicarea atribuţiilor *Subsecretarului pentru diplomaţia publică şi afaceri publice* care sunt următoarele: *„comunicarea cu publicul internaţional, programe culturale, subvenţii (grant-uri) academice, schimburi educaţionale (de cercetători şi studenţi – n.n.), programe de vizitatori internaţionali, depunerea unor eforturi pentru a se confrunta cu ideologiile care sprijină terorismul, (…) participarea la dezvoltarea politicii externe”*[4]

La fel ca şi diplomaţia publică, şi diplomaţia apărării, ca domeniu cu profunde atribuţii în dezvoltarea încrederii dintre state apelează, şi ea, la comunicare realizând acest lucru prin intermediul decidenţilor politico-militari, prin militarii cu rang înalt (care îşi reprezintă statele la cele mai înalte foruri de decizie ale alianţelor politico-militare), dar şi prin intermediul ataşaţilor apărării, militari, aero- şi navali (care au un rol important în comunicarea cât mai eficientă, clară şi precisă cu oficialităţile din statul în care sunt acreditaţi, cât şi cu diferitele instituţii de învăţământ superior când sunt solicitaţi să participe la unele conferinţe de comunicări ştiinţifice), explicând cât mai clar obiectivele politicii externe şi ale politicii de apărare ale statelor pe care le reprezintă, motivând public anumite măsuri luate de propriile guverne în domeniul securităţii şi apărării, clarificând anumite neînţelegeri care pot genera interpretări greşite ale unor acţiuni militare, provocând tensiuni internaţionale.

Programele culturale iniţiate ca urmare a unor demersuri ale diplomaţiei apărării pot fi considerate sesiunile de comunicări ştiinţifice organizate la Universităţile naţionale de apărare ale statelor prietene sau partenere, diferite activităţi de comemorare a unor evenimente istorice sau personalităţi civile sau militare a căror activitate a fost şi este apreciată la nivel naţional şi internaţional, activităţi artistice realizate prin participarea la festivaluri internaţionale a fanfarelor şi corurilor militare din mai multe ţări, diferite întâlniri formale sau informale dintre cercetătorii ştiinţifici din cadrul mai multor Centre de Studii Strategice şi de Securitate sau de la Colegii Naţionale de Apărare.

În ceea ce priveşte o serie de preocupări ale unor state care depun eforturi în cadrul

Căpitanul Sorin FETIC este doctorand în domeniul „Informaţii şi securitate naţională” la Universitatea Naţională de Apărare „Carol I” – Bucureşti.

diplomaţiei publice de a se *„confrunta cu ideologiile care sprijină terorismul”*, se poate admite că şi în cadrul diplomaţiei apărării există o preocupare evidentă, mai ales între statele care împărtăşesc aceleaşi valori democratice, pentru lichidarea sau măcar diminuarea fenomenului terorist şi pentru perfecţionarea ducerii operaţiunilor de contrainsurgenţă.

O definiţie foarte complexă şi clară despre diplomaţia publică este că aceasta constituie *„un mijloc transparent prin care o ţară suverană comunică cu publicul din alte ţări pentru a informa şi a influenţa acest public cu scopul de a-şi promova interesele naţionale şi de a susţine obiectivele sale de politică externă”*[5]

În contextul în care diplomaţia publică se referă la acţiuni directe sau indirecte desfăşurate de guvernul unui stat prin care să îşi creeze o imagine pozitivă în rândul populaţiei din alt stat, se poate prezenta următorul exemplu: intervenţia forţelor navale sau terestre dintr-un stat pentru a asigura ajutor umanitar populaţiei din alt stat unde a avut loc un dezastru natural. Prin faptul că populaţia afectată de respectiva calamitate va primi apă, alimente, provizii, medicamente şi asistenţă medicală, va beneficia de operaţiuni de căutare şi salvare pentru cei aflaţi între dărâmături sau consideraţi dispăruţi, va căpăta respect şi admiraţie atât faţă de forţele armate care au ajutat-o, cât şi faţă de statul care a trimis acele forţe armate. În acest fel, intervenţia umanitară a facilitat îndeplinirea atât a obiectivelor diplomaţiei publice prin intermediul forţelor armate (adică de a creşte simpatia populaţiei din acel stat faţă de respectivele forţe armate şi implicit faţă de statul care le-a trimis), cât şi a obiectivelor diplomaţiei apărării care erau fie de a ajuta un partener, fie de a câştiga un viitor partener sau un sprijin în respectiva zonă geografică, deschizând drumul unei colaborări viitoare aprofundate în domeniul apărării.

Tot în aria de responsabilitate a diplomaţiei publice, se poate considera activitatea de *„formare lingvistică”*[6]. Această activitate este susţinută de un stat care urmăreşte ca un anumit segment de cetăţeni din alt stat să îi înveţe limba. Motivele pentru promovarea acestei activităţi pot fi foarte diverse începând de la dorinţa de a facilita procesul comunicări dintre un stat şi cetăţenii din alt stat, până la atragerea cetăţenilor cu studii superioare dintr-un stat pentru a fi folosite ca şi forţă de muncă în alt stat (de exemplu doctori, ingineri, profesori, cercetători, programatori).

Există şi în cadrul diplomaţiei apărării activităţi prin care unele ţări sprijină formarea de centre de învăţare a limbilor străine pe teritoriul altor state sau chiar înfiinţează pe teritoriul lor astfel de centre pentru cetăţenii din statele prietene sau partenere. Un astfel de centru este considerat *Defence Language Institute English Language Center - DLIELC* care are misiunea de a *„sprijini politicile şi obiectivele Guvernului SUA şi ale Departamentului Apărării al SUA”*[7]. În cadrul DLIELC, studiază limba engleză în medie aproximativ 1 100 de cursanţi din 90 de ţări în fiecare zi, iar în sălile de clasă din întreaga lume, se estimează că încă 25 000 de cursanţi învaţă limba engleză de pe manualele elaborate la DLIELC[8] .

Inclusiv la nivelul NATO s-a constatat necesitatea existenţei unei structuri specializate pe diplomaţie publică numită *NATO Public Diplomacy Division* considerată ca fiind interfaţa dintre diferitele structuri ale NATO şi opinia publică internaţională. Prin intermediul acestei structuri, NATO informează atât mass-media, cât şi opinia publică despre valorile pe care le are la bază, despre politicile şi activităţile pe care le promovează şi totodată urmăreşte creşterea implicării publicului larg dar şi a formatorilor de opinie de la nivel naţional şi internaţional în dezbaterile legate de pace, de securitate şi de apărare prin organizarea unor conferinţe, seminarii, vizite de informare[9]. Structurile *NATO Public Diplomacy Division sunt următoarele:* NATO Multimedia Library, Cosponsorship grants, NATO Information and Documentation Centre, Kyiv, Ukraine, NATO Information Office in Moscow, Russia şi NATO Contact Point Embassies in partner countries[10]. Prin faptul că NATO a introdus în schema sa de organizare această structură este întărită ideea potrivit căreia este o relaţie strânsă între diplomaţia apărării şi diplomaţia publică.

---

[1] Joseph S. Nye Jr., *Soft Power: the means to success in world politics.* New York: Public Affairs (Perseus Group), 2004, p. X.

[2] Interviul intitulat *„Harvard Professor Joseph Nye on Hard and Soft Power”* realizat de Gabor Steingart şi Gregor Peter Schmitz cu Joseph Nye Jr. şi publicat la 17 august 2009 în ediţia electronică a ziarului *„Spiegel Online”*, http://www.spiegel.de/international/world/harvard-professor-joseph-nye-on-hard-and-soft-power-it-is-pointless-to-talk-to-al-qaida-a-643189.html, accesat la 28 noiembrie 2013.
[3] *Under Secretary for Public Diplomacy and Public Affairs*, Sit-ul oficial al Departamentului de Stat al SUA http://www.state.gov/r/, accesat la 28 noiembrie 2013.
[4] *Under Secretary for Public Diplomacy and Public Affairs*, Sit-ul oficial al Departamentului de Stat al SUA http://www.state.gov/r/, accesat la 28 noiembrie 2013.
[5] Articolul *„What is public diplomacy?”* de pe sit-ul oficial al centrului de cercetare pentru diplomaţie publică *„USC Center on Public Diplomacy”* al University of Southern California, http://uscpublicdiplomacy.org/index.php/about/what_is_pd/, accesat la 12 decembrie 2013.
[6] Ibidem.
[7] *Welcome to DLIELC*, Sit-ul oficial al DLIELC, http://www.dlielc.edu/Welcome_dli1.html, accesat la 12 decembrie 2013.
[8] *Student Handbook*, Defense Language Institute English Language Center Lackland Air Force Base, Texas, January 2010, p. 2, http://www.dlielc.edu/Student_Handbook.pdf, accesat la 12 decembrie 2013.
[9] *NATO Public Diplomacy Division's Co-Sponsorship Grants*, http://www.nato.int/cps/en/natolive/63610.htm, accesat la 12 decembrie 2013.
[10] *NATO Organisation*, Civilian structure, http://www.nato.int/cps/en/natolive/structure.htm, 17 decembrie 2013.

CONCLUZII:

- ***Diplomaţia publică are o legătură specială cu instrumentul militar al unui stat şi astfel implicit cu diplomaţia apărării. Prin intermediul armatei, un stat se poate angaja într-o gamă de misiuni neagresive şi necombatante care pot creşte atât prestigiul statului respectiv la nivel internaţional, cât şi credibilitatea în domeniul securităţii.***
- ***Prin participarea cu forţe la misiuni de ajutor umanitar, operaţiunile în sprijinul sau în menţinerea păcii, statele pot câştiga simpatia comunităţii internaţionale, pot încheia un dialog mai eficient şi mai constructiv în domeniul securităţii cu alte state, pot fi acceptate mai uşor în alianţe, pot încheia mai multe parteneriate şi se pot construi relaţii interstatale bazate pe o înţelegere reciprocă şi pe o comunicare eficientă.***

COLOCVIU STRATEGIC este o publicaţie a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate ce include rezultate ale unor cercetări în domeniu, opinii şi puncte de vedere ale unor specialişti din ţară, sau doctoranzi, masteranzi, din armată şi societate, implicaţi în cercetarea ştiinţifică din domeniul securităţii.

Publicaţie realizată cu sprijinul Editurii
Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I”
Redactor: Mihai ZODIAN
Supliment al revistei *IMPACT STRATEGIC*
ISSN: 1842-8096; B: 0162/110/2014

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, Bucureşti
Telefon: 021.319.56.04, Fax 021.319.55.93
e-mail: cssas@unap.ro
http//:cssas.unap.ro